

AR VOR

**HA KASET
HOC'H EUS
HO KOUMANANT
DA 'ARVOR' ?**

Koumanant-bloaz : 50 lur
KRIVEREZH HA MEREREZH
11, Straed Louis-Postel, Roazhon
K. R. P. (C. C.) 35.429, Roazhon

KAZETENN SIZHUNIEK

N'ANKOUNAC'HAIT KET kas
C'HWECH REAL timbroù pep
gwech ma fell deoc'h kenmañ
ho c'homlec'h.

KEFRIDI ROAZHON-BREIZH

gant Roparz HEMON

AN AMZER O TREMEN

En ur hestl deoc'h bloavezh mat
e rit un dro en a-dreñv war ar bloa-
vezh tremenet.

Trugarez deoc'h, c'hwil hag a se-
laoz hon abadennoù Roazhon-Breizh
a-hod ar bloaz, mignoned anavezot
ha mignoned dianav, c'hwil dreist-holl
hag a skriv dimp da lavarout hoc'h
eus bet piljadur, pe c'haezh da zis-
plegañ dimp ho c'hoant.

Ober piljadur deoc'h, kredit mat,
setu aze ar pezh a glaskomp. Diaes
eo, hen gouzout a rit, piljeot d'an
holl. Ma tri c'hadeur bep sadorn,
tizen evit ur vro vihan evel Breizh-
Izel, a zo nebeut a dra.

Hogen bez' e klaskomp muioc'h
eget ober piljadur. Ar Vrezhoned be-
tek-hen n'o deus ket bet tro da zes-
kiñ kalz diwar-benn o bro. E-touez
poblou an douar ez eo pobl ar Vre-
zhoned an hini marteze a oar an ne-
beutañ peira eo eo, Perak an deus-se?
Abaoe pell 'zo, ez eo ar skolioù hag
ar c'hazetennoù e Breizh traou es-

treñ. Ar Breizhad bihan, betek ar
bloavezhioù-mañ, ne glevet digant e
vestr-skol ger ebet diwar-benn istor
e vro, ger ebet eus e yezh. Deut da
vezañ bras, ne lenne ger ebet, pe
hogozik ger ebet eus an holl draou-
se war ar c'hazetennoù. Pe washoc'h
c'hoazh : allos-tre e veze dismagañ-
set dirazañ kement tra a dalvoude-
gezh, kement tra santel a oa e Breizh.
En doare ma welomp hiziv c'hoazh
euzhusañ tra moarvat a c'heller gwe-
lout er bed-mañ : ur bobl oc'h ober
fae warni hec'h-unan.

Ma selu en un taol kemmet penn
d'ar vach. Ur sperec mervel, sperec
ar vro, sperec ar ouenn, a c'hwèzh
war ar skolioù, war ar c'hazetennoù
hag a gav ivez ur vouezh all, mouezh
ar skingomz, mouezh ar radio da hu-
chal war bep ealed pezh a oa bet
kuzhet kerd-all.

Lakaat ar Vrezhoned d'en em ana-
vezout o-unan, da gampren pegen
uhel, pegen kaer, pegen talvoudus

e pep doare eo ar pezh a zo chomet
a-ziwar-lerc'h o zadou, setu aze ke-
fridi vras, kefridi gentañ Roazhon-
Breizh.

Tefezorioù hol lennegezh : bep miz
lispieger amañ pezhioù-c'hoari, a-
wechoù savet gant skrivagnerien a
vremañ, Perrot, Maiméche, Langiliz,
hag all. A-wechoù lennet diouzh mar-
vailhoù ar bobl, ar re a gontet gwe-
chall e-tal an tan e-pad nozvezhoù
ar goañv. Soñjit e oa kollet ankou-
nac'haet e meur a gornad ar marvail-
hoù kaer-se, enno un heñvel o tont
eus an amzerioù pellad, eus ar rum-
madou a vev war hec'hep-douar ar-
rak ar Gilded roken. Evidon, ar
marvailhoù-se a die bezañ evel al-
c'henn deskadurezh pep Breizhad.
Ma selu i o tasoc'h, oc'h advevañ, oc'h
adveleañ a drugarez d'an hini ne-
vesañ eus ijinaadennoù mab-den.

E-kichen tefezorioù hol lennegezh
ez eus tefezorioù hag amzervezh : her-
c'hanaouennoù, hen tonioù kozh ha
nevez. Kozh ha nevez, a lavaran, rak
amañ ivez, ma tleomp skignañ oberoù
hor sonaozourien a vremañ, Gwion
Roparz, Paol Ladrivault, Paol ar
Fienn, J. Penven ha re all, e tleomp
lakaat kalennoù hor c'hennvroiz da
dridal gant an tonioù dastumet war
ar maez, ha bremañ ankounac'hañ
alies evel ar marvailhoù. Al labour-
se a vez graet gant Roazhon-Breizh,
a drugarez d'hor mignoned J. Pen-
ven hag Abaoz.

Neuze, ret eo dimp kelenn. Bep
sador, e klevit maez ar c'houer
Kozh, o reñt deoc'h alioù diwar-benn
al labour-douar, hag hor prezegen-
nerien, Meavenn, Kerveziou, Drouen
ha re all, hep mignegiñ bep yaou pre-
zegennerien ar Framm Keltiek, alav
e komz euzhoc'h a-zivout ar pezh
heñvel eus ar muiañ euzhoc'h da ana-
vezout ha da anaovezout mat : ho pro
Vreizh, he c'hoaderioù, ho finvid-
gezhioù diniver.

Tudou hag a seloas ac'hanon, m'ho
ped, skrivit dimp da lavaran ha mat
pe fell e reomp hon dlead en he ken-
ver. Me ha va c'hennlabourerion, setu
ar pezh a glaskomp ober. Gant ho
skaozlec'h-wil e c'hellomp ober
muioc'h c'hoazh.

Prezegenn gant e Roazhon-Breizh
d'an 2 a viz Genver 1943.

UR SKOL A C'HIZ NEVEZ EVIT AR GOUERION YAOUANK

gant F. R. M.

Ar gouerion bremañ a vez sellet
outo gant ar. Amanenn o deus.
Distro d'an douar a zo, war droad,
a di da di, evit klask amanañ.
Gwir zistro d'an douar ne eo bi-
et ebet, token pa vo bet kom-
petet an traoù goude ar brezel, rak
n'eus bet kement ebet e sperec an
dud ; re gallet ha re lous e chom
al labour penderezh war ar maez
evit bezañ gant hec'hep karantez.

Setu echu ur vakañs, bugale
ar gouerion a gela adarre d'ar skol
er vourc'h. Ur paotrig daouzek
plouz, luskomp, en deus daou vloaz

skol d'ober c'hoazh. Ne oar ket
lenn mat, — ar pezh a zo anvet
lenn. — ne oar ket skrivañ difazi,
Kontañ a oar, gant ma ne vo ket
re luziet ar c'hudennoù. Klevet en
deus kozh tunnoù istor ha sklan-
toù, hag ar mestri-skol a touar d'e
dud ez eo ur paotrig speredek, met
skañv e benn ; kelt ha nua soñj
ennañ e-unan n'o nemet-un azen
kornek. Ne ra forzh, d'ar skol
bennez ez aio, ha ma ne vije ket
lakaet da azen, e vije gwiaoc'h
marteze, rak kaset e vije da glik
ur « bachel » bennak gant milia-

doù all eveltañ, pe d'ur skol lo-
bour-douar a rufe anezhañ ur paotr
faro na fellfe ket dezhañ dant en-
dro d'ar k'ar, pa n'eus ket aze
pedra da labourat a toare evel ma
vije bet desket dezhañ. Ha setu
ur paotrig daouzek vloaz neuze o
sevel abred pep mintin, hag oc'h
ober e zerevion-nor diwezhat gont-
de koan, p'en deus eheket gant al
labourioù-bihan a vez lod o vugale
eiz ur vereuri. Hag un dra ben-
naka a zesko ? Ya, er ger, ha diwar-
benn e vicher da zont, peogwir
eo laketañ da dale re vat, sañset,
evit deskiñ unan. all. Dre forzh
ober, ha goulena, ha gwelout. Re
skol, kaer a vo kredañ ar c'hontrol.
Ne zesko tra ken. A-benn daou
vloaz ez aio kuit, ne gutoz ket
lenn gwelloc'h, nag ober nehe-
tloc'h a faziñ en ur skrivañ al
laber, hag en deuzo ankounac'h
ebet da vat pezh a zo skrivet en
e lennoù. Perak ? Re bell kelt re
bell emañ ar skol-se diouzh bed
o vugale a-tiwar ar maez, a oar
dija re a draoù felis ha reñt evel
mañ da deurel evel ozh troyñ
n'o deus morse gwallet ha na c'hell-
fant ket ijinañ. Gouzout a ran e
vez klasket, e-barzh ar skolioù
bihan, ledanant sperec ar vugale.

(Kendalc'h pa. 2.)

Kontou giz Bro-Suis

gant Ar C'houer Kozh

N'eo ket a-walc'h gouzout labour-
at douar, ret eo gouzout lennañ
hor gouzid dioulañ, ur marc'h-
douar eo ar c'houer ; setu peira a
zo bet komprenet mat gant ar sin-
dikadoù Labour-douar e Bro-Suis,
a zo breñs ha reizhet mat. Abaoe
douar ugnet vloaz pe war-dro, ez
int deuet a-benn da lakaat un niver
eus o izili da genlabourat evit mad
an holl, o tref-holl e c'houtañ holl
er memes giz hag ruzh o lakaat
keñver-ha-keñver evit gouzout pe-
seurt labour a baeo ar muiañ.

O lakaat keñver-ha-keñver ar
c'houtañ savet e meur a di, e c'hel-
ter, aze eo her c'hampren, lakaat
an eil e-barzh ebet, hag ober ur
gont dre eus, a vev kalz saroù-h
egel kontañ an tizezh hepenk,
gant ma vo gallet al labour alav
er memes giz e pep hini eus an tize-
se. N'eo ket da labourat a-dra-sur
e vo diskleriet atrak an holl an
traoù a sell ouz pep den : gallet
eo ar gont gant un nebeudig tud a
fiziñs hepenk ; ne vev diskleriet
nemet ar prizioù an eil e-barzh
ezile ha dre hektar.

Ret eo evit se kavout e-touez an
dud ur re bennak a zo kontant da
genlabourat ha da zeskiñ an doure
ober. Setu pennoù e vez gallet gant
sindikad ur gouerion e Bro-Suis :
kenelioù a vez roet gant ar sin-
dikad, bep bloaz, d'ar re a gar ; tri
dervezh e padont ; hag e-pad an tri
dervezh-se e vez kelennet an doure
kontañ. N'eo ket an dud a ra de-
fot da zont d'ar skol-se : pep gwech
ez eus muioù-ha a dud da c'houlen
egel da vezañ degeneret. Distroet
d'ar ger, e talc'h pep hini e gon-
t e-unan, a-hed ar bloaz, nemet
e teu un inspektor d'e neolout, ur
wech, evit diskouez gwelloc'h an
traoù dezhañ. Da fin ar bloaz e vez
kaset e gonfio gant da pavez ar
studikad, a ra ar gonfio e-unan ; bor-
det eo an holl gonfioù ha lakaat
keñver-ha-keñver evit kontañ ar
prizioù dre hektar evel em eus lo-
paret deoc'h.

Na dit ket da gredañ ez eo gon-
pidel vras evit ober se : tizezhioù
Bro-Suis a zo, evel e Breizh,
tizezhioù bihan, ha bihanoc'h zo-
ken : war-dro dek hektar, ugnet
dervezh arvat evit o muiañ ; ar re
o deus muioù-h evel tri-ugnet der-
vezh arvat a zo kontet evel tizezhioù
bihan bras-bras, hogen n'eus ket
kalz anezho. Ur bern, er c'hontrol,
n'o deus nemet dek dervezh-arvat.
Tri c'hall tizezh a genlaboure
evit-se tizegñ vloaz a zo ; hiziv ez
int war dro c'hwec'h kant.

Setu pennoù e vez kaset bep bloaz
e Bro-Suis ur « statistik » war ar
c'houtañ savet e c'hwec'h kant ti

Ur bagadig tud a zo e Breizh — ur bagadig hag a zeuz da vezañ
ur bagad bras dizale, — o deus komprenet e rankomp ren hon holl
vuzh dre ar Brezhoneg hag ar Brezhoneg hepenk.

Ne dail da netra adveñt ar Brezhoneg, — evel-se e soñj ar ba-
gadig tud-se, — ma ne reomp ket gant ar Brezhoneg bennez hag
e pep lec'h, evel ma ra kement pobl all gant he yezh.

An dud-se ne fell ket dezho plegañ d'ar gallek, Mozh o deus o
welout o c'hennvroiz ken dare da gonn gallek, da lenn levrioù ha
kazetennoù gallek, da selout ouz himoù gallek, da seloas ar skin-
gomz c'halliek.

An darn vuiañ eus ar Vrezhoned a gav dezho ez eo un dra vat
deskiñ Brezhoneg ha gallek war un dro. Ar bagadig tud-se a gav
dezho er c'hontrol e tleomp distiñout diouzh ar gallek hag ober gant
ar Brezhoneg bepred.

Ur reolen-nstur o deus : e Breizh, Brezhoneg alav, Brezhoneg
dre-holl, Brezhoneg hepenk.

SKARZH.

ENEZ BELAN ER MOR INDIAN

9 A VIZ GENVER

■ An Alamant a ya war-rank e
kuzet Matus, e Tuzia. Douar leat-
e-keñver bras a zo kaset d'ar strad
e-keñver porzh Bouji, en Aljeria, ha
pemp all a zo tizhet. Porzh Bon a zo
bombezet.

■ En Italia, Palermo a zo bombe-
zet : 34 den a zo lazhet ha 263 gont-
et.

■ E Rusia, 52 gont-ennañ a zo
distrujet gant an Alamanted e-kreiz
an talbenn ha 15 all e kuzet al leon
ilma.

■ Ar Saozon a nomber kuzh-holl
an Alamanted.

■ Abaoe ar 1-af a viz Genver, pe-
vor ereñvad prizonidi dieubet a zo
erra e Kompien.

10 A VIZ GENVER

■ Er Mar Atlantel, listri-pluj al-
man a gae d'ar strad 13 test, a oa
o kas douar-tan d'an Amerikaned en
Afrika-an-Hanternoz.

■ E-pad ar bloavezh tremenet 250
listri-breiz, bras ha bihan, a voe ka-
set d'ar strad gant al listri-breiz al-
man.

11 A VIZ GENVER

■ Evez ar 1-af hag an 10 eus ar mix
e kuzet ar Alamanted 623 c'har-
enneg. An Alamanted a vo an tont e
tinnenn-dileg, ar soñsioù evel
reñt skoulet d'ar sanderd o abour
e Veliki-Louk.

■ En Afrika, kuzi-nij Haffan a
nomber bombez sanderd. Ar Sao-
zon a nomber euz Lampadun ha
Tripoli.

■ E-pad ar bloavezh-mañ e tizpigno
an Amerikaned ouzpen 100 mil mil-
lion a dollaroù.

(Kendalc'h p. 3)

AMAN Roazhon-Breizh

Leannereñ Arroz a vo honan da
gilevout eus hec'hep kaset a respont
d'an enklask gant gant ar Framm
Keltiek (Kevrenn ar Skingomz) e-
tous ar skingomz Roazhon-Breizh.
Kontadur, d'omp ket c'hoazh evit
emhañ kartenn ar vevaneg-lev rak
mar deo stank a-walc'h ar respont
evit kornioù-hen a zo, ya evel int
evit kaset a-walc'h, o tonioù e a zo
war ar gartenn. Ar breizh n'o deus
ket kaset a-walc'h a respont a zo :
e pastell-oro Penn ar Bed : kanto-
nioù Arzhanav, Brieg, Kastell, da-
oulaz, Lanveur, Ploerenneg, Plei-
ben, Plozeir, Pont-Aven, Pont-
e-Kroaz, Sizun.

■ Pastell-oro d'ar c'hontrol : kanto-
nioù Gwenn ha Plougen, hag ar-
rondismant Gwenn er c'hezh.

Pastell-oro d'ar c'hontrol ha Loar-
leal a'o deus ket roet a-walc'h a
respont honnebet.

Anaoudek eo leannereñ Arroz eus
holl euzhom Breizh ha ne dail ket
ar loaz dispiegañ dezho dre ar mu-
niz peñs hon eus c'hoant e vefe ke-
vet Roazhon-Breizh e Breizh a-besh,
o Konk-Louk kuzet hag e Leiz, Brel
temañ evez an dud a zo e karg ma
ar skingomz bremañ, en rei klask
deho a-skriz, jedoñ-dreñv, kaset
reñt, hag all. Ho peñs a respont
mout ur wech all c'hoazh ha ro-
penn dimp gant ar fulenn-skizh
pennet a-ziñ. Respont eo pep korn
a Vreizh hon eus euzhom ha dreist-
holl eus ar c'hennvroiz marteze ohe-
loc'h.

Ha gant he respont, na zivodij
ket, mar p'ij, hec'hep euzh ar Vreizh
skizh ar c'hennvroiz e Brezhoneg war
he maez ha kaset-hen... hag ar gallek
war an ta-treñv.

